

Vaste commissie voor Financiën uit de Tweede
Kamer der Staten-Generaal
Mw. drs. J.Z.C.M. Tielen, voorzitter, en de leden,
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum
12 januari 2021
Kenmerk
TISB/U202100002
Telefoon
070-373 83 93
Bijlage(n)

Onderwerp

Inbreng VNG en Divosa - compassie nodig bij Alternatief voor
Toeslagenstelsel

Geachte mevrouw Tielen,

Op 2 februari 2021 spreekt u staatssecretaris Van Huffelen over de initiatiefnota van het lid Van Weyenberg: Naar een stelsel zonder toeslagen. Op maandag 14 december 2020¹ heeft staatssecretaris Van Huffelen de eindrapportage met Alternatieven voor het Toeslagenstelsel naar de Tweede Kamer verzonden. Met een VNG-delegatie hebben wij in Bestuurlijke Overleggen met de staatssecretaris hierover van gedachten gewisseld. Wij hebben de randvoorwaarden, leidende principes en zorgpunten voor de alternatieven voor het Toeslagenstelsel stevig benadrukt en zullen dat blijven doen om te zorgen dat vernieuwingen ook verbeteringen worden voor onze inwoners.

VNG/Divosa Position Paper Toeslagen

Eerder heeft de VNG samen met Divosa in een position paper² het Rijk het volgende advies gegeven:

“Zorg voor een voorspelbaar systeem, met verstandige standaardopties, waarbij er meer verantwoordelijkheid voor de overheid is. Kom voor op de lange termijn met een systeem dat wordt gekenmerkt door duidelijkheid, transparantie en eenvoud. Daar zijn onze kwetsbare inwoners bij gebaat. Door de flexibele arbeidsmarkt is het belangrijk om recht te doen aan de huidige wisselende maandelijkse inkomsten. In lijn met de constatering over gedrag en doenvermogen en de reactie van het kabinet, zien wij veel mogelijkheden om de menselijke maat terug te brengen in het systeem.”

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/12/14/aanbiedingsbrief-eindrapportage-alternatieven-voor-het-toeslagenstelsel>

² <https://vng.nl/nieuws/betrek-gemeenten-direct-bij-nieuw-toeslagenstelsel>

Een nieuw stelsel dat écht aansluit bij het dagelijks leven van onze inwoners. Daar streven VNG en Divosa naar. Het huidige toeslagenstelsel raakt verschillende onderdelen van het leven: wonen, zorg en kinderen; het speelt voor veel huishoudens en gezinnen een cruciale rol in hun bestaanszekerheid. Dit maakt sleutelen aan het toeslagenstelsel uitermate precair en complex. Hoewel het Rijk dit (h)erkent, blijven VNG en Divosa pleiten voor een integrale aanpak en een duidelijke oplossing voor ondersteuning met compassie die echt aansluit bij het dagelijks leven van inwoners³.

Leidende principes

De drie leidende principes uit ons Position Paper hebben wij de afgelopen periode langs de drie gepresenteerde integrale varianten gehouden. Ten eerste **voorspelbaarheid**: regelingen moeten te volgen zijn en de spelregels dienen duidelijk en begrijpelijk te zijn. Ten tweede **compassie**: elk systeem kent toch gevallen waarin zaken mis kunnen gaan. Dat moet dan burgervriendelijk en met compassie worden opgepakt. En ten derde **bestaanszekerheid**: welke variant er ook wordt gekozen, er moet wel voldoende financiële draagkracht overblijven om te kunnen voorzien in het bestaan.

Integrale varianten

Het kabinet noemt in haar rapportage – naast de individuele beleidsopties – drie integrale varianten:

1. toegankelijkheid borgen door prijzen voor inwoners te verlagen
2. inkomensondersteuning met uitkeerbare heffingskortingen
3. integrale vereenvoudiging voor belastingen en toeslagen

Wij zullen de eindrapportage nog met onze leden bespreken om tot een standpunt te komen. Voor nu benoemen we een aantal punten vanuit onze leidende principes:

- *Maak het niet complexer*
Variant 2 betekent dat voor onze inwoners de aanvraag complexer wordt. Zij zullen aangifte van inkomstenbelasting moeten doen. Dat geldt ook voor een groep die dat nu niet hoeft te doen. Belastingaangifte doen is voor veel mensen ingewikkeld, daarbij komt dat veel mensen het uitgangspunt van heffingskortingen en verzilverbare heffingskortingen moeilijk zullen begrijpen. Ook is de vraag wat uiteindelijk de winst is als we van een toeslag naar een verzilverbare heffingskorting gaan, het lijkt weinig van elkaar te verschillen.
- *Heb oog voor de korte en middellange termijn omdat het nog jaren duurt voordat het nieuwe stelsel er is*
Varianten die pas op de lange termijn perspectief bieden, zijn geen oplossing voor de problemen die het huidige toeslagenstelsel nu veroorzaakt en waar onze inwoners dagelijks mee te maken hebben. Omdat het huidige systeem niet veel langer houdbaar is, is het bij een keuze van belang om in de tussentijd goede maatregelen voor de korte en middellange termijn te nemen.
- *Houd rekening met inkomenseffecten*
Elke variant heeft grote gevolgen voor de inkomensverdeling in Nederland. De consequenties voor de inkomenseffecten aan de onderkant en de middengroep van de

³ <https://vng.nl/nieuws/tussenrapportage-alternatief-voor-toeslagen-naar-kamer>

inkomensverdeling moeten in kaart worden gebracht. Een vangnetregeling zou idealiter geautomatiseerd en aan de achterkant uitgevoerd moeten worden, zodat onze inwoners niets van deze reparatie merken. De gemeente is niet de meest voor de hand liggende plek om de vangnetregeling te beleggen.

- *Houd rekening met flexibele arbeid*

Schets de gevolgen voor de groeiende groep flexibel werkenden. De hervorming van het toeslagenstelsel kan niet los worden gezien van de noodzakelijke hervormingen op de arbeidsmarkt zoals geadviseerd door de commissie Borstlap. De omvang van de groep die te maken heeft met de onzekerheid van (elkaar opvolgende) flexcontracten in combinatie met de uitgangspunten voorspelbaarheid en bestaanszekerheid betekent ook iets voor de vormgeving van het toeslagenstelsel.

- *Maak een impactanalyse vanuit het oogpunt van de inwoner (doenvermogen), samenhang overig (gemeentelijk) beleid en (gemeentelijke) uitvoering*

In het algemeen geldt dat nog voor geen enkele optie een impactanalyse gemaakt is voor het gemeentelijke beleid en de gemeentelijke uitvoering. Dat is ook nog niet mogelijk omdat de uitwerking van de alternatieven nog op hoofdlijnen is en er nog geen keuze is gemaakt waar de uitvoering van (de verschillende onderdelen van) een nieuw stelsel zal worden belegd. Bij het maken van keuzes over inrichting en uitvoering van het nieuwe stelsel is het van belang dat zowel de directe consequenties in kaart worden gebracht van varianten waarbij gemeenten (deels) betrokken zijn in de uitvoering als ook mogelijke effecten die de inrichting van het nieuwe stelsel heeft op het beroep van inwoners op gemeentelijke ondersteuning (bijvoorbeeld in het kader van armoedebestrijding). Ook is het bij een aantal varianten van belang in kaart te brengen welke gevolgen meer generiek beleid heeft voor het van gemeenten verlangde maatwerk.

Wij gaan hierover graag met u in gesprek.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr L.K. Geluk
Algemeen directeur

Divosa

H.J. Dannenberg
voorzitter